

РОЛЬ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В РОЗВИТКУ ПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ

Ільтьо Г.

кандидат політичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін Мукачівського державного університету

В контексті вдосконалення інтелектуального потенціалу держави проаналізовано включення молодіжних структур у політичний процес. Як основну форму, в якій виявляється соціальна активність молодого покоління, розглянуто молодіжний рух. Автор наводить типологію молодіжних організацій. Особливу увагу присвячує об'єднанням студентської молоді.

This article discusses involvement of youth into political process according to the program of state intellectual potential improvement. A term "youth movement" is characterized as the main form of social activity of the young generation. The author offers typology of youth organizations. Especially carefully the students' associations are examined.

В контексте усвершенствования интеллектуального потенциала государства проанализировано включение молодежных структур в политический процесс. В качестве основной формы, в которой выявляется активность молодого поколения, рассмотрено молодежное движение. Автор приводит типологию молодежных организаций. Особенное внимание посвящает объединениям студенческой молодежи. Ключевые слова: молодежная организация, студенческое объединение, молодежная партия, молодежная политика.

Ключові слова: молодіжна організація, студентське об'єднання, молодіжна партія, молодіжна політика.

Сучасна ситуація в державі й суспільстві вимагає негайних заходів, спрямованих на формування стратегії соціально-економічного, політичного й культурного розвитку України, що припускає послідовну реалізацію заходів довгострокового характеру, спрямованих на подальше вдосконалювання держави, забезпечення відтворення інтелектуального й трудового потенціалу суспільства. Перспективи збереження й накопичення такого потенціалу нерозривно пов'язані зі здійсненням комплексу заходів з освіти й виховання молоді.

Основною формою вияву соціальної активності молодого покоління та найефективнішим механізмом взаємодії молоді з державою є молодіжний рух. Назріла гостра необхідність посилення уваги до молодіжного руху з боку держави, розробки науково обґрунтованого плану дій, результати якого стануть відчутні в близькій перспективі. Такий підхід дасть можливість сформулювати стратегічну мету українського молодіжного руху, спрямовану на формування відповідального ставлення молоді до свого майбутнього і майбутнього держави. Це зробить вплив молодіжного руху на розробку та реалізацію державної політики, ефективно змінить роль молоді у вирішенні завдань, що стоять перед державою і суспільством.

Молодіжний рух як форма вияву соціальної активності молодого покоління є найефективнішим механізмом взаємодії нових поколінь з суспільством. В рамках молодіжного руху молода людина не лише проходить соціалізацію, здобуває необхідний досвід, але і самореалізується. Ці рухи є осередком формування локальних молодіжних культур та стилів життя, що пізніше, зазнавши певних модифікацій, поширять свій вплив на культуру та спосіб життя суспільства в цілому [1].

За характером діяльності можна виділити таку типологію молодіжних організацій:

1. *Фахові молодіжні структури.* Утворюються головним чином за ознакою фахової приналежності під час навчання, або роботи. В Україні існує цілий ряд молодіжних фахових організацій. Складність визначення цієї підгрупи молодіжних об'єднань, полягає в специфічному боці терміну "фах". Неможливо визначити фахову приналежність лише за наявністю відповідної освіти. Тому маємо взаємопов'язані підгрупи, наприклад фахові, наукові, літературно-мистецькі. Досить важко провести межу між професіоналізмом та аматорами.

2. *Наукові, літературно-мистецькі та культурологічні організації.* На відміну від "неформальних" літературних "тусовок" та салонів, літературні та мистецькі організації намагаються шляхом об'єднання зусиль відстоювати свої інтереси, зокрема фінансування своїх видань. Однак такий напрямок не вичерпує всієї гами інтересів молодих літераторів та митців. Більшість літературно-мистецьких організацій утворюється на ґрунті прихильності до визначеної течії в мистецтві.

3. *Вишкільні та спортивно-патріотичні організації молоді.* До них ще можна віднести дитячі виховні організації. Також підкреслити значну роль загальноукраїнських спортивних асоціацій, зокрема в галузі єдиноборств.

4. *Благодійні фонди для молоді та молодіжні благодійні фонди.* Цей тип організацій не є досить поширений в сучасному молодіжному середовищі. Однак, їх діяльність є досить активною в напрямку акумуляції потрібних коштів та фінансування благодійних програм чи різноманітних

молодіжних проектів. Наприклад: Фонд "Молода Україна", Український фонд студентів, Дитячий фонд України тощо.

5. *Національні молодіжні організації* - об'єднання, утворені національними меншинами, які опікуються збереженням та поширенням серед молоді власних національних звичаїв, культури та традицій. Слід відзначити, що серед національних організацій наявні не лише культурологічні, а й студентські, наукові, фахові, благодійні, спортивно-патріотичні тощо [2].

Аналізуючи молодіжний рух в цілому, не можна не відмітити студентський рух як його складову частину. Студентство завжди було в авангарді всіх соціальних перетворень та політичних рухів. Воно складає чи не 80% від чисельності молодіжних організацій, а під час і більшу їх частину. Однак власна специфіка організованого студентського руху визначається передусім характером студентських організацій, членство яких безпосередньо залежить від навчання у вузі (5-6 років). Крім того студентські організації відстоюють інтереси студентської молоді, акцентуючи на цьому увагу. Також студентські організації мобільніші та дієздатні.

Серед студентських об'єднань можна виділяти:

1. Профспілки, що мають за першочергове завдання вирішення соціальних проблем студентства та захист їх інтересів перед державою та адміністрацією вузів. Наприклад: Перша Українська Студентська Профспілка, Профспілка студентів "Пряма дія", Асоціація студентських профспілкових організацій України тощо.

2. Громадські студентські організації. Громадські студентські об'єднання мають на меті відображати громадсько-політичну ініціативу студентства та відстоювати його права. Окремо, але в структурі громадських організацій, слід зазначити студентські корпорації та інформаційно-координаційні центри.

3. Фахові студентські організації та об'єднання за інтересами. Організації такого типу є досить поширеними в рамках окремих вузів та факультетів. Наприклад: асоціації студентів-юристів, історичні товариства окремих вузів, вузівські наукові товариства тощо.

Слід також відзначити існування органів студентського самоуправління, які під час перетворюються з підструктур вузів на самостійні організації. Завдання студентського самоврядування полягає у тому, щоб допомогти студентам та аспірантам в їх науковій, професійній та громадській роботі, налагодити побут та дозвілля студентів у студмістечках, організація відпочинку тощо. Крім того, і що є найбільш важливо, завдання студентського самоуправління полягає у захисті та узгодженні інтересів студентів і аспірантів з інтересами адміністрації вузів та держави.

Важливим чинником молодіжного руху є взаємодія його з політичними партіями. Безперечно, що співпраця з молодіжними організаціями є одним з найважливіших моментів діяльності партії. Стосунки між ними в ідеалі повинні будуватись на основі взаємопорозуміння, співпраці й автономності. Однак іноді ці стосунки стають надто тісними. Основний момент єдності партії з її молодіжною організацією полягає у єдності їх ідеологічних платформ. Молодіжна організація веде свою роботу, вирішує свої проблеми і одночасно співпрацює з партією, та готує себе для майбутньої політичної роботи в ній. У свою чергу політичні партії домагаються вирішення проблем, які є у молоді та відстоюють інтереси членів молодіжних організацій. В Україні значна кількість партій мають свої молодіжні філії та організації, які ідеологічно орієнтуються на них. Окрім цього партії за допомогою своїх програм намагаються забезпечити підтримку молоді на виборах, проголошуючи соціальну спрямованість власної молодіжної політики.

Питанням вивчення теорії та практики молодіжної політики в країнах Європи приділяли увагу західноєвропейські дослідники Р. Томсон, Д. Рош, С. Такер, Р. Флінн, А. Счізеротто, Г. Гаспероні, Д. Галлі, С. Паугам, К. Мантгейм, вітчизняні вчені Є. Бородін, С. Лазор, М. Головатий, М. Перепелиця [3].

Під терміном "*молодіжна політика держави*" розуміємо чітко та об'єктивно визначену систему ідей, принципів, теоретичних положень стосовно місця, ролі та перспектив молоді в поступальному розвитку суспільства, закріплених у законодавчих, нормативних актах, інших документах (у програмних документах політичних партій, заявах громадських організацій, промовах окремих громадських лідерів), а також притаманних громадській думці, у першу чергу – самої молоді, та діяльність суб'єктів молодіжної політики (якими є різноманітні громадські інституції, а також сама молодь) щодо втілення у реальність цих ідей, теоретичних положень найбільш ефективними засобами, в інтересах самої молоді та суспільства в цілому.

Деякі вчені, розглядаючи політичний молодіжний рух, стверджують, що існує кілька типів організацій, які умовно чи фактично можуть бути молодіжними політичними партіями. Так, О. Корнієвський вважав, що "*молодіжна партія* може розглядатися як організаційна структура, що об'єднала молодих людей за спільними ідейно-політичними мотивами однією політичною орієнтацією"[4].

Політична партія виникає тоді, коли соціальна верства, група усвідомлює необхідність політичної самоорганізації задля захисту своїх інтересів та участі у виробленні державних рішень; частина молоді, як соціально-демографічна група усвідомила необхідність політичного

оформлення своїх інтересів у вигляді створення власних партій. Молодіжні політичні партії мають мати встановлені визначені на загальнонаціональному рівні основні цілі, завдання, напрями державної молодіжної політики; гарантовані державою в цілому права і можливості для молоді. Для України роль такого “стрижня” державної молодіжної політики відіграє Декларація “Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні” (1992 р.) та Закони України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” (1993 р.) і “Про молодіжні та дитячі громадські організації” (1998 р.).

Окремо слід окреслити тенденцію, яка виявилася лише в останній час. Мова йде про створення молодіжних партій. Необхідно зазначити, що ідея про необхідність молодіжної політичної організації, протягом 90-х рр. на порядку денному в молодіжному середовищі виникала неодноразово. Однак, перші молодіжні партії виникли саме в 1999 році. До молодіжних партій належать Партія “Молода Україна”, Організація політичного розвитку – “Молодіжна партія України”, Партія “Нова генерація”. Ці політичні організації складаються переважно з молоді і заявляють про готовність захищати інтереси молодого покоління (як першочергове завдання).

Для українських органів державної влади у здійсненні молодіжної політики та подолання демографічної кризи найголовнішими напрямками діяльності є: забезпечення правової й соціальної захищеності молоді; надання молодому громадянину гарантованого державою мінімуму соціальних послуг з навчання, виховання, духовного й фізичного розвитку, охорони здоров'я, професійної підготовки й працевлаштування; забезпечення збалансованого поєднання державних, суспільних інтересів та прав особистості у формуванні й реалізації національної молодіжної політики; пріоритет суспільних ініціатив стосовно аналогічної діяльності державних органів та установ при фінансуванні заходів і програм, що стосуються молоді; залучення молодих громадян до особистої участі у формуванні й реалізації програм, що стосуються молоді, суспільства та держави.

Основні зусилля повинні зосередитись на пошуку нових проектів, технологій, комплексних рішень у сфері державної молодіжної політики, постановці і формуванні стратегій, розподілі завдань і засобів. Таким завданнями є: підвищення духовно-морального, інтелектуального і творчого потенціалу молодих громадян; формування у молоді почуття патріотизму, поваги до історії, культури, традицій України; суспільно-політична активність молодих громадян; система соціальної підтримки й правового захисту молоді; формування у молодих громадян цінності здорового способу життя; підвищення рівня інформованості молодих громадян про їх права й обов'язки щодо можливостей реалізації своїх прав на охорону здоров'я, соціальне обслуговування, професійну орієнтацію, працевлаштування, відпочинок, тощо.

Сучасна партійна молодіжна політика передбачає автономність, а під час і повну незалежність молодіжних структур. Її бурхливий розвиток визначався певними соціально-економічними проблемами, які переживає українське суспільство. Становлення державного механізму і становлення державної молодіжної політики, взаємоспівпраця молодіжних організацій та держави відбувається шляхом спроб та помилок, продовжує змінювати свої форми, засоби та методи роботи. З'являються нові лідери, нові структури і сьогодні організований молодіжний рух перебуває на новому етапі свого існування, який характеризується активною участю молоді як окремої соціально-демографічної групи з економічними, соціальними та політичними інтересами, оформленими у вигляді політичних структур у «великій політиці».

Література

1. Головенько В. А. Український молодіжний рух у ХХ столітті (історико-політологічний аналіз основних періодів) /В.А.Головенько.-К.:А.Л.Д, 1997.-160с.
2. Лозовицький О. Молодь України як основа інноваційного розвитку. / [Електронний ресурс]// <http://mcpj.org.ua/news/105>
3. Марушкевич Б. Формування та розвиток українських молодіжних громадських організацій у сучасній аналітиці/ Б.Марушкевич//Психологія і суспільство.-2012.-№1.-С.112-117.
4. Корнієвський О.А., Якушик В.М. Молодіжний рух та політичні об'єднання в сучасній Україні.- К.:Київське братство, 1997. - 132с.